

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 129/04-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Bárányu a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ing. J. S., bytom B., zastúpeného JUDr. G. F., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 243/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 243/97 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 243/97 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. J. S. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia Ing. J. S. na účet advokátky JUDr. G. F., Advokátska kancelária, B., vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2004 doručená sťažnosť Ing. J. S., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. G. F., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 243/97 o neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že je účastníkom konania, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 243/97. Žaloba bola okresnému súdu podaná 9. októbra 1997. Predmetom konania je návrh na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností – záhrady a chaty nachádzajúcich sa v k. ú. V., LV č. 2397. Uznesením sp. zn. 9 C 243/97 konajúci prvostupňový súd zakázal nakladať sťažovateľovi s predmetnými nehnuteľnosťami až do právoplatnosti meritórneho rozhodnutia v spore o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie. Uznesením sp. zn. 18 Co 341/98 z 30. apríla 1999 Krajský súd v Bratislave napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd vytýčil na 31. máj 2000 pojednávanie, ktoré odročil na 20. september 2000. Následne odročil aj toto pojednávanie na neurčito. Od tohto dátumu je stav konania nezmenený. Konajúci prvostupňový súd vo veci dodnes nevydal žiadne meritórne rozhodnutie, a to napriek tomu, že neexistovali žiadne objektívne príčiny, pre ktoré by súd nemohol konať a vydať rozhodnutie.

Porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľ v tom, že konanie, ktorého je účastníkom, do dnešného dňa nie je právoplatne skočené.

Sťažovateľ si uplatňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 Sk. Domnieva sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až dosiaľ, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Počas tejto doby žije sťažovateľ v stave právnej neistoty.

Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Slovenská republika, zastúpená Okresným súdom Bratislava III, v konaní č. 9 C 243/97 porušila právo Ing. J. S. priznané mu čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Sťažovateľ zároveň žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 50.000,- Sk.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu podaním zo 7. decembra 2004. V tomto podaní uvádza, že predmetný spis bol odstúpený 29. mája 2003 Okresnému súdu Bratislava I. Okresný súd Bratislava I 5. júna 2003 postúpil spis Okresnému súdu Bratislava II (sťažovateľ je účastníkom ďalšieho konania pred týmto súdom). Predseda okresného súdu zaslal ústavnému súdu fotokópiu listu Okresného súdu Bratislava I ako i doručenkou, z ktorej vyplýva, že Okresný súd Bratislava II spis prevzal. Dňa 25. júna 2004 Okresný súd Bratislava II oznámil, že spis nemá k dispozícii. Predseda okresného súdu nariadil rekonštrukciu predmetného súdneho spisu.

Predseda okresného súdu v podaní z 5. januára 2005 uviedol v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Právna zástupkyňa sťažovateľov podaním z 29. decembra 2004 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 129/04-7 z 28. apríla 2004 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitnosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95,

I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie žalobcu R. L. proti žalovanej v 1. rade Z. L. a žalovanému v 2. rade Ing. J. S. (sťažovateľovi) o neplatnosť kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľností nemožno hodnotiť ako konanie po skutkovej alebo právnej stránke zložitú.

Pri hodnotení podľa kritéria „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali spôsobovaniu prierahov zo strany sťažovateľa.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup okresného súdu“, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal jednak tvrdeniami sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne a zohľadnil najmä skutočnosť, že došlo k strate predmetného súdneho spisu.

Ústavný súd vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry dospel k záveru, že stav konania v danej právnej veci je taký, že sťažovateľ oprávnene trpí pocitom nielen právnej, ale aj faktickej neistoty, zvýšenej aj negatívnym pocitom, že okresný súd namiesto toho, aby v jeho veci konal, rekonštruuje spis za pomoci účastníkov konania z dôvodu jeho straty (III. ÚS 129/04, IV. ÚS 82/04).

Ústavný súd teda zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prierahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že obdobie od 9. októbra 1997 (návrh na začatie konania) do 13. februára 2004 (podanie ústavnej sťažnosti) hodnotí ako prierahy v konaní v trvaní 6 rokov a 4 mesiacov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 243/97, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadost'učinenie vo výške 50 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnil tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 243/97 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 50 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadost'učinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu, stratu a rekonštrukciu súdneho spisu sp. zn. 9 C 243/97 a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv.

Vzhľadom na to, že ústavný súd je viazaný podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde petitom sťažnosti, ústavný súd priznal sťažovateľovi ním uplatnenú sumu primeraného finančného zadost'učinenia v plnej výške 50 000 Sk.

Právna zástupkyňa si uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu

zastúpenia, napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnila odmenu vo výške 4 534 Sk a režijný paušál vo výške 136 Sk, čo spolu predstavuje sumu 9 340 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnu zástupkyňou sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenú v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady, napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby po

zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. vo výške 9 340 Sk (odmena za jeden úkon je 4 534 Sk plus režijný paušál 136 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyni sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2005